

DE TE FABULA NARRATUR

ANARCHISTA-KOMMUNISTA KIADÓ

OSZTÁLYHARCOS MESE

RÉKA MANÓNAK

B. Traven /

Macarió

Manónak és társainak

Most hogy Manócska drága kis társam majdnem teljesen folyékonyan tudsz olvasni, egyre kevésbé szorítkozol a felolvasó veled utazó mesehangra, amelynek természetesen mindig is megvolt a maga bensőséges, varázslatos aurája. Eme mesehang az élő idő szárnyán lassan visszatér abba a gyermekidőbe, ahol még az ábécé betűi ismeretlenek, és ahonnét voltaképpen útra kelt. Már magad olvashatsz minél több mesét azokról, akiket ver, gyötör, megaláz, élve eltemet, kínoz, megfojt, jobb esetben fellázít, forradalmasít az osztálytörténelem! Olvass, forgass, nézz (és ha olykor hallgatsz is még) olyan meséket, történeteket, önmagad szórakoztatására, fejlesztésére és társaid megértése végett, amelyek a fejedelmeket, királyokat, földesurakat, felkent papjaikat, burzsujokat és az osztályhatalom képviselőit vagy magát a teljes uralkodó osztályviszonyokat, -történelmet megsemmisítik vagy annak megsemmisítésére törekednek... Hagymácska meséje, A három kövér története ebben az élen járnak... Nincs hova menekülni a múltnak (ami a „reményelv” alapján ténylegesen múlt lesz számotokra). Most minden rajtunk múlik önnön kapitalizmusbeli aszkézisünk enyészetébe rohadunk- e, vagy pedig lőporos hordót görgetünk és te - ti fogjátok azt meggyújtani?! A kommunizmus képes kiterjeszteni akaratát a mostanon túlra! Ezeken a szubjektív de objektivizálódó szükségszerűségeken múlik jövőtök boldogsága, a termelőerők társadalmazása, nem kész átvétele, hanem kommunizációja által (a kommunizáció magának a tulajdonnak a felszámolását jelenti mindenféle államszerű szervezettel egyetemben, és azt, hogy az emberiség közvetlenül átveszi a javak előállításának feladatát, nem cseréjük, hanem azok használata céljából, mely javakhoz mindenki szabadon hozzáférhet). Ezt jelenti a kommunista harc általi radikális felforgatása a mostnak, a tőke trágádombjának erőszakos forradalmi megszüntetése, a kommunizmus kreatív kialakítása.

Manócska 8 éves vagy ma, ezt a fájdalmasan szomorú, gyönyörű forradalmasítani szándékozó mesét adom neked drága kis társam, mindenem neked, mérhetetlen szeretettel! A csigák, barátaink üdvözlnek!

B. Traven : Macario

Macario, a falu favágója és tizenegy rongyos, örökké ennivalóért kunyeráló gyerek apja, húsz év óta egyetlen kívánságot dédelgetett magában. Nem gazdagságra áhítozott, nem is takaros házra düledező, ócska kunyhója helyett. Egyetlen sült pulyka volt vágyai netovábbja, amely egyedül csak az övé, és amelyet az erdő mélyén, éhes gyermekei szeme elől rejtve, egymagában, zavartalanul fogyaszthat el.

Ha hétköznap volt, ha vasárnap, még napkelte előtt kiment az erdőbe, s csak estefelé tért haza, egy kötés hasított fával a hátán, de a bendőjét sose tölthette meg istenigazából.

A rakományt, egész napi munkája eredményét, egy ezüstgarasért szokta eladni, néha még ennél is kevesebért. Persze az esős évszakban, amikor nem volt olyan nagy a konkurrencia, itt-ott két ezüstgarast is sikerült kapnia egy kötés tűzifáért.

Márpedig az ő hites feleségének, akit a faluban csak szomorú szemű asszonynak hívtak, és aki még férjénél is rongyosabb volt, két ezüstgaras valóságos vagyont jelentett. Amikor Macario naplemente után hazatért, nyögve ledobta terhét, fáradt léptekkel bement a kunyhóba, és lehuppant a durván ácsolt székre, amelyet az egyik gyerek az éppen olyan durván ácsolt asztalhoz tolt. Azután két karját az asztalon nyugtatva így szólt: - Jaj, te asszony, hogy én milyen fáradt és éhes vagyok! Mi a vacsora?

- Fekete bab - válaszolta az asszony -, zöldpaprika, sós kukoricamálé és citromfű-tea. Mindig ugyanaz volt az étrend, soha semmiféle változatosság. Nem is azért kérdezte ő, mintha már útban hazafelé ne tudta volna a választ, csak hogy épp mondjon valamit, s a gyerekei kukának ne higgyék. Mire aztán az agyagedényben eléje rakták az ételt, rendszerint már jó mélyen elaludt, úgy, hogy az asszonynak fel kellett ráznia, mondván: - Apjuk, az asztalon a vacsora!

Erre elmondta az imát: - Aki ételt, italt adott, annak neve legyen áldott -, és tüstént enni kezdett. De alig nyelt le pár kanál babot, máris megérezte, hogy a tizenegy gyerek szinte kinézi a szájából a falatot. Figyelték, nem eszik-e túl sokat, jut-e még nekik is egy falásra való, hiszen amit előszörre kaptak, olyan kevés volt. Így hát Macario abbahagyta az evést, csak a citromfű teát itta meg. Mikor az agyagedény kiürült, mélyet sóhajtott, és keserves hangon mondta:

- Édes jó istenem, ha ebben a nyomorult életben csak egyetlenegyszer ehetnék meg egyes-egyedül egy egész sült pulykát! Akkor boldogan halnék meg, és békésen pihennék síromban, míg csak az utolsó ítélet harsonája nem szólít. Persze nem mindig szánta rá magát ilyen hosszú szónoklatra, de ezt a mondatot sohasem mulasztotta el: - Ó, Uram, ha csak egyetlenegyszer ehetnék meg egyes-egyedül egy egész sült pulykát !

A gyerekek már annyiszor hallották ezt a feljajdulást, hogy ügyet sem vetettek rá. Valamiféle vacsora utáni hálaadásnak tekintették a szavait. Ezzel a fáradsággal akár ezer aranyat is -kérhetett volna, hiszen semmi reménye sem volt rá, hogy akár csak egy sült csirkére is szert tegyen, nemhogy egy jókora sült pulykára, amikor a gyerekei, közül egy se kóstolt még pulykahúst.

Macario felesége, a leghüségesebb és legönfeláldozóbb hitves, akit férfi csak kívánhat magának, jól tudta, hogy férje mindaddig nem tud nyugodtan és jóízűen falatozni, amíg a gyerekek a szájába bámulnak, megszámlolva minden szem babot, és várják, marad-e nekik is valami. Minden oka megvolt rá, hogy férjét nagyon jó embernek tartsa, mert aligha remélhetett volna különbet nála, aki nem verte meg soha, annyit dolgozott, amennyit csak bírt, és csak szombat esténként engedett meg magának egy pohárka, három centavo ára mezcalt, (agevéből készült pálinkát) amelyet az asszony, akármilyen kevés pénze volt is, mindig megvett neki , mégpedig a nagyboltban, mert a kocsmában ugyanannyi pénzért csak a felét kapta volna.

Mivel tisztában volt vele, milyen nehéz munkát, végez a férje, hogy eltartsa családját, és hogy a maga módján mennyire szereti őt is, gyermekeit is , fillért fillérre rakva kuporgatni kezdte azt a kevéske pénzt, amelyet mindenféle apró szolgálatokért kapott a falubeliektől, akik maguk sem voltak jobb sorban nála.

Három hosszú, szinte örökkévalóságnak tűnő éven át gyűjtögette a filléreket, míg aztán végre a kezébe kaparinthatta a leghatalmasabb pulykát a piacon.

Az örömtől szinte magánkívül vitte haza a madarat, mikor a gyerekei nem voltak otthon, és úgy eldugta, hogy senki se látta. Akkor sem szólt egy szót sem, amikor férje, fáradtan és éhesen, ahogy mindig, hazatért, és szokása szerint sült pulykáért fohászkozott az éghez.

Este korán aludni küldte a gyerekeket. Attól sem kellett tartania, hogy férje észreveszi, mire készül, hiszen már az asztalnál elnyomta az álom, félóra múlva pedig szinte félálomban ván-szorgott a fekhelyéhez, és úgy dőlt rajta végig, mint akit bunkóval fejbe vertek.

Ha az a boldog öröm, melyet valamely gonddal kiválasztott pulykának pompás lakomává bővülése adhat, valaha is képes volt rá, hogy megsokszorozza a szakácsnő ügyességét, akkor itt ez történt. Az asszony egész éjszaka dolgozott, hogy a pulykapecsenye napkelte előtt egy órával készen legyen.

Macario felkelt, s mielőtt munkába indult volna, leült az asztalhoz, hogy elfogyassa sovány reggelijét. Sohasem jutott eszébe, hogy feleségének jó reggelt kívánjon, de az sem volt szokás náluk, hogy akár az asszony, akár valamelyik családtag őt köszöntse. Ha az asztalon valami nem volt a helyén, vagy ha nem találta mindjárt a kését vagy a kötelet, amellyel a felvágott fát szokta összekötözni, akkor is alig nyitotta ki a száját, csak magában dűnnyögött valamit. Hanem ilyen közlendője is ritkán akadt, s nem fordított rá szóból, taglejtésből többet, mint amennyit okvetlenül kellett, ezért aztán felesége nem is értette őt félre soha.

Macario indulásra készen felállt. Kilépett a konyhából, s ahogy néhány pillanatra megállt az ajtóban, belebámulva a hajnal párás szürkületébe, elébe lépett a felesége. Egy ócska kosarat nyújtott át neki, benne az étvágygerjesztően elkészített sült pulyka, minden hozzávalóval, tisztán és szépen, friss zöld banánlevelekbe burkolva.

- Kedves férjem, íme itt a sült pulyka, amelyért annyi éven át imádkoztál. Vidd hát magaddal az erdő legmélyére, oda, ahol a legsűrűbb, ahol senki sem zavarhat, és ott fogyaszd el egyedül. Indulj gyorsan, nehogy megérezzék a gyerekek a pompás sült illatát, mert akkor nem tudod megállni, hogy ne adj nekik belőle. Siess hát!

A férfi ránézett fáradt szemével, és bölintott. A kérem vagy a köszönöm szó sohasem jött a nyelvére. És az sem jutott eszébe, hogy csak egy falást is adjon asszonyának, mert fejében egyszerre mindig csak egy gondolat számára akadt hely. Ebben a pillanatban pedig csakis felesége felszólítása foglalkoztatta, hogy gyorsan szaladjon el a pulykával, mielőtt még felébrednének a gyerekek.

Kis idő múltán jó rejtekhelyet talált az erdő mélyén, derekasan meg is éhezett, és úgy érezte, itt az ideje, hogy a pulykát a legnagyobb élvezettel bekebelezze. Elhelyezkedett hát az avaron, amilyen kényelmesen csak tudott, a mennyei boldogság sóhajával dőlt neki egy hatalmas fa törzsének, kiszedte a kosárból a pulykát, kitergette maga elé a földre a nagy, friss banánleveleket, és olyan mozdulattal helyezte rájuk a madarat, mintha áldozatot mutatna be az isteneknek.

Étkezés után, gondolta, jól kinyújtózva átalussza majd az egész napot, így szerez magának igazi ünnepet, először, mióta csak megszületett.

Amint most ott a pompásan elkészített madárban gyönyörködött, és megcsiklandozta orrát a gondosan és szakértelemmel megsütött pulyka fejedelmi illata - az az illat, amelynek nincsen párja az emberiség által ismert huszonötmillió illat között -, egészen átszellemülten dadogta: - Meg kell hagyni, átkozottul jó, sőt valósággal csodálatos szakácsnő az én feleségem; csak soha sincs rá alkalma, hogy bebizonyítsa. - Ez volt a legeslegnagyobb dicséret és a legmélyebben átértett köszönetnyilvánítás, ami csak tellett tőle. Ha felesége hallhatta volna, azt se tudta volna, hová legyen az örömtől és a büszkeségtől. Ez azonban lehetetlen volt, az asszony jelenlétében egyszerűen nem jöttek a nyelvére ilyen szavak.

A közeli patakban megmosta a kezét, és ezzel megtörtént minden előkészület, ami csak illik az ilyen ünnepélyes alkalomhoz, egy ember vágyának teljesüléséhez, amiért évek végtelen hosszú sarán át mindennap imádkozott.

Bal kezével jól leszorította a pulyka mellét, jobbával meg elszántan megragadta egyik kövér combját, hogy leszakítsa.

És éppen amikor a szándéka végrehajtásához fogott volna, hirtelen két lábat pillantott meg, alig négy lépésnyire maga előtt. Felnézett. Rövid szárú

lovaglósizma fölött bokáig érő, testhez álló fekete nadrágot látott, s abban, Macario legnagyobb meglepetésére, egy alaposan kiöltözött charrót,(fickó, fajankó) aki őt nézte, amint a sült pulykával bajlódott. A charro rettentő nagy karimájú, aranszalagokkal cicomázott sombrero-t viselt és arannyal, ezüsttel meg tarka selyemmel legdúsabban kihímzett rövid bőrzekét. Fekete nadrágjának külső szegése, az övétől egészen színezüst sarkantyújáig, aranypénzzel volt kivarrva, s a pénzek a Macario felé induló charro minden mozdulatára kellemes, csilingelő hangot hallattak. Fekete bajusza volt a charrónak és kecskeszakálla. Egymáshoz közel álló szeme szurokfekete volt, tekintete szúrt, mint a tű.

Amikor Macario pillantása a charro arcára esett, az idegen keskeny ajkán alattomos mosoly ült. Nyilván abban a hitben élt, hogy vonzó mosolya minden emberi lényt, legyen az nő vagy

férfi, kivétel nélkül megigéz. Mi volna akkor, barátocskám - mondta érces hangon -, ha egy éhes lovast megkínálnál egy jókora falattal pompás pulykából ? Nézd csak, barátocskám, egész éjszaka lovon ültem, és majdnem meghalok az éhségtől. A pokol szerelmére kérlek hát, hívj meg engem reggelire.

- Először is - igazította őt helyre Macario, aki úgy szorongatta a pulykáját, mintha attól félne, hogy minden pillanatban elrepülhet -, először is szó sincs reggeliről. Másodszor pedig ez az én ünnepi lakomám, és ezt senkivel sem vagyok hajlandó megosztani, bárkinek adod is ki magad. Megértetted?

- Neked adom az ezüstsarkantyúmat azért a kövér combért, amelyet éppen a kezében tartasz - kezdett alkudozni a charro, és megnyalta ajkát hegyes vérvörös nyelvvel, amely, ha be lett volna hasítva, akár egy kígyóé is lehetett volna.

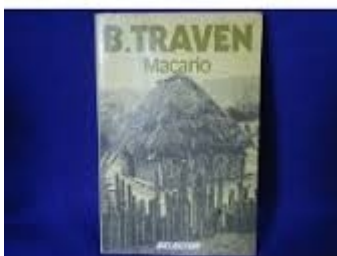
- Nem kell nekem a te sarkantyúd, akár vasból van, akár rézből; ezüstből vagy aranyból, vagy éppen gyémántokkal sűrűn kirakva, mert nincsen hozzá lovam, amelyen lovagoljak. Macario ismerte a sült pulykája értékét.

- Rendben van, akkor levágok minden aranypénzt, amelyek a nadrágomon fityegnek, és azt adom oda a pulykád fél melléért. Mit szólsz hozzá?

- Ez a pénz nem hozna nekem szerencsét. Ha csak egyetlen darabot is ki akarnék adni belőle, azon nyomban börtönbe dugnának, és addig kínoznának, míg csak be nem vallanám, honnan loptam. Akkor azután mint tolvajnak levágnák a fél kezemet. Mit kezdenék én, szegény favágó, fél kézzel, amikor négy is elkelne belőle, ha az Úristen annyit adott volna!

Ügyet sem vetve a charro erőszakoskodására, Macario éppen nekilátott, hogy a pulykacombot leválassza a törzsről, és végre enni kezdjen, amikor látogatója ismét megzavarta: - Nézz körül, barátocskám, ennek az erdőnek én vagyok a tulajdonosa. Ez az egész erdő itt és körös-körül a többi erdő is mind az enyém, és én neked adom, ha csak egy szárnyat adsz a pulykából és egy maréknyit ebből a sok finomságból. Nézz csak körül, ezt mind megkapod, az egész erdőt!

- Most hazudsz, te idegen. Nem a tiéd ez az erdő, hanem a jóistené, különben nem vághatnék én itt fát, hogy ellássam a falumbélieket. És ha te ezt az erdőt ajándékba adnád nekem vagy fizetségül a pulyka húzáért, semmivel sem lennék gazdagabb, mert éppúgy vághatnám a fát továbbra is, akárcsak most.

Szól a charro : - Hallgass rám, kedves barátom!

Macario bosszúsan a szavába vágott: - Inkább te hallgasd meg, amit én mondok. Te nem vagy az én barátom, én pedig nem vagyok a tiéd, és remélem, nem is leszek soha, amíg Isten meg-
óvja ettől a lelkemet., értetted? És most lódulj a pokolba, ahonnan jöttél, én meg hadd
fogyasszam el békében az ünnepi lakomámat.

A charro förtelmes pofát vágott, káromkodott egyet, és elsántikált, elátkozva a világot meg az
egész emberiséget.

Macario fejcsóválva nézett utána, és azt mormogta: - Ki hitte volna, hogy ebben az erdőben
ilyen tréfás fickók akadnak? Sokféle istenteremténye él széles e világon !

Nagyot sóhajtott, és mint az előbb, bal kezével megint leszorította a pulyka mellét, jobbával
meg elszántan nyúlt az egyik kövér comb felé..

És megint csak megpillantott két lábat éppen maga előtt, méghozzá ugyanazon a helyen, ahol
alig fél perccel előbb még a charro állott. A két lábat közönséges huaracha fedte, olyan
kitaposott lábbeli, amilyent csak az az ember visel, aki hosszú, fáradságos utat tett meg. A láb
tulajdonosa nyilván nagyon fáradt és elcsigázott lehetett, mert lába már szinte összecsuclott
alatta.

Macario felpillantott, és egy gyér szakállú, igen jóságos arcra esett tekintete. A vándor nagyon
rég, de tisztára mosott fehér pamutnadrágot viselt, ugyanabból az anyagból való inget, és
nemigen ütött el a környéken lakó többi indiántól.

A vándor szeme, mintha csak megigézte volna, fogva tartotta Macario tekintetét, és Macario
megérezte, hogy a fáradt zarándok szívében az ég és a föld minden szeretete és jósága
egyesült, és mindkét szemében egy-egy kis arany napot pillantott meg, és a két kis nap
mindegyike olyan volt, mint egy-egy kis arany rés, amelyen itt egyenesen a mennyországban
juthatsz, és ott megláthatod magát az istent, teljes pompájában.

Olyan hangon, amely úgy zengett, mint hatalmas orgona a messzi távolból, megszólalt a ván-
dor: - Adj nekem, szomszéd, hogy én is adhassak neked. Éhes vagyok, nagyon éhes, mert
lásd, drága testvérém, hosszú út van mögöttem. Kérlek, add nekem csak azt egy pulyka-
combot, amelyet a kezeden tartasz, és én megáldalak érte. Csak azt az egy combot, semmi
mást. Az minden bizonnal lecsillapítja majd kínzó éhségemet, és új erőt önt belém, mert
nagyon hosszú még az út az én atyám házáig.

- Vándor - mondta Macario -, te nagyon kedves ember vagy, a legkedvesebb ember mind között, akik voltak, vannak és lesznek valaha is. - Macario úgy mondta ezt, mintha csak a Szent Szűz képe előtt imádkozna.

-- Akkor hát arra kérlek, szomszéd, csak az egyik felét add nekem a pulykád mellének. Ezt a darabkát igazán könnyen nélkülözheted.

-- Jaj, te kedves zarándok - szabadkozott Macario olyanformán, mintha csak az érsekhez szólna, akit ugyan sohasem látott és nem is ismert, de akit a föld hatalmasai között is a leg-hatalmasabbnak tartott -, jaj, uram és meseterem, ha te valóban azt akarod mondani, hogy ezt a darabka húst könnyen nélkülözhetem, hát akkor csak azt válaszolhatom neked, te jóságos, hogy nagyon megszorítottad a lelkemet, mert ez, lelkiismeretem parancsára meg kell mondanom, igen nagy tévedés. Tudom jól, hogy nem volna szabad neked ilyet mondanom, hiszen ez már szinte istenkáromlás, de nem tehetek másképp, meg kell hogy mondjam, még akkor is, ha az üdvösségemet teszem kockára vele, mert a szemed és a hangod arra kényszerít, hogy az igazat mondjam. Nézd, hatalmas úr, én ennek a pulykának a legkisebb csontocskáját sem nélkülözhetem. Tudd meg, és kérve kérlek, érts meg engem: ezt a pulykát én egészben kaptam, azzal a rendeltetéssel, hogy egészben fogyasszam el. Nem lesz többé egész pulyka, ha csak egy icipicit is odaadok belőle, ha csak akkorát is, mint a körmöm. Egész életemen át vágytam egy egész pulykára, és ha most, miután életem minden napján ezért imádkoztam, nem tudnám megtartani magamnak egészben, az teljesen tönkretenné az én drága jó feleségem boldogságát, hiszen ő minden képzeletet felülmúló áldozatot hozott, hogy ilyen drága ajándékot készíthessen nekem. Ezért kérlek, uram és mesterem, értsd meg egy szegény bűnös lelkét, könyörögve kérlek, érts meg engem!

Akkor a vándor Macarióra tekintett, és így szólt hozzá: - Megértelek, Macario, testvérem és felebarátom, nagyon is megértelek. Légy áldott mindörökké, és add meg a pulykádat békében! Most megyek, és ha majd a faluban a kunyhóhoz érek, megáldom derék feleségedet és gyermekeidet. Isten veled! Élj boldogul!

Macario követte tekintetével a zarándokot, amíg csak el nem tűnt, aztán megcsóválta a fejét, és így szólt magában: - Igazán nagyon sajnálom szegényt. Olyan szörnyen fáradt és éhes volt. De egyszerűen nem tehettem másképp. Gyalázat lett volna az asszonnyal szemben. Különben sem adhattam volna oda sem a combját, sem a melle részét, hiszen akkor már nem lett volna többé egész a pulyka.

Mohón nyúlt ismét a pulykacomb felé, hogy leszakítsa a törzséről, és végre hozzáfogjon a falatozáshoz, amikor újra csak két lábat pillantott meg maga előtt. Régimódi saru volt ezeken a lábakon, és Macario úgy vélte, ez az ember messziről jött idegen lehet, mert ő még sohasem látott ilyen szandált.

Felemelte a tekintetét, és pillantása egy olyan rettentően kiéhezett arcra esett, amilyent a maga lábán még megálló embernél elképzelni is nehéz. Az ember egyik kezében hosszú botot tartott, s arra támaszkodott. Arcán egy fíkcarnyi hús sem volt, csak merő csont. És az új vendég keze is, lába is csupa csont volt. A szeme pedig két fekete lyuk, mely feketén tátongott a hústalan arcban. Szájából két erős fogsor tűnt elő, ajka azonban nem volt.

A különös jövevény fakó, kékesfehér köpenyt viselt, s Macariónak tüstént feltűnt, hogy ennek anyaga se nem gyapot, se nem gyapjú, se nem selyem, se bármi más, általa ismert anyag. Az idegen derekán eléggé hanyagul áthurkolt övről zsinóron egy ütött-kopott mahagóni ládikó lógott, amelyben jól hallhatóan egy óra ketyegett. És az, hogy ahol homokórára számított, ládikót látott, egy időre megtévesztette Macariót új látogatója személyét illetően.

Az idegen most megszólalt. Szava úgy hangzott, mint amikor két botot egymáshoz vernek - Éhes vagyok, komám, nagyon éhes!- Ne is mondd, komám, látom rajtad - válaszolt neki Macario, aki egy csöppet sem ijedt meg a félelmetes külsejű idegentől.

- Hát ha látod, és nincs is kétséged felőle, hogy üres a gyomrom, akkor nyilván hajlandó leszel, drága barátom, nekem adni azt a pulykacombot, amelyet a kezekben tartasz.

Macario kétségbesetten felmordult, összerándult, és tanácstalanul tördelni kezdte a kezét. - Hát jó - szólalt meg végül, és hangja remegett a fájdalomtól -, mit tehet egy halandó a végzet ellen? Semmit. A végén mégiscsak utolért. Bele kell törödni. Csodálatos boldogság lett volna, de a Sors nem engedi, másként akarja. Soha többé nem lesz már nekem magamnak egy egész pulykám! Soha, soha, soha! Mit tehetnék

hát? Jól van, komám, töltsd meg a hasadat! Tudom én, mi az éhség, és mit érez az, aki éhes. Úlj le, te éhes ember, ülj ide mellém! A pulyka fele a tiéd, fogyaszd el egészséggel.

- Hát ez pompás, komám! - mondta az éhes ember, leült Macarióval szemközt a földre, és úgy mozgatta a két fogsorát, mintha vigyorogni vagy mosolyogni próbálna. Macarió nem volt benne egészen biztos, mit akar kifejezni az idegen, háláját-e vagy örömét, hogy megmenekült a biztos éhhaláltól.

- Most hát kétfelé osztom a madarat - mondta Macario, akinek nagyon sietős lett a dolog, mert attól félt, hogy még egy látogató bukkanhat elő, és akkor az ő része egyharmadra zsugorodik. - Amint kettévágtam, fordulj el. Én majd a két fél pulyka közé teszem a késemet, te meg megmondod, melyiket akarod, a nyél felőlít vagy a penge felőlít. Így biztosan igazságos lesz az osztás. Beleegyezel, Csontos? Részemről rendben van, komám! Így lakmározta hát kettesben. Vidám lakoma volt, a vendég sok okos dolgot mondott, a házigazda meg sokat kacagott.

- Tudod, komám - mondta Macario -, kezdetben kissé meglepődtem, inerc nemigen hasonlítottál ahhoz a képhez, amely énbennem élt rólad. Megzavart ez az öveden himbálódzó mahagóni ládikó, benne az órával, és csak nagy nehezen ismertelek fel. Mi történt a homokóráddal? Vagy titok?

- Szó sincs róla. Elmondhatod ország-világnak, ha kedved tartja. Így történt a dolog: valahol Európában, ahol Kína után a legdúsabb az aratásom, nagy csata folyt. És meg kell mondjani, komám, ez a csata olyan lendületbe hozott, hogy holmi ifjoncnak is becsületére vált volna

Csak loholtam ide-oda, míg végül egész elvesztettem a fejem, tejesen ki voltam zsigerelve. Persze nem is tudtam úgy törődni magammal, ;amint szoktam, hogy megtartsam a formámat. Egyszerre csak egy angol ágyúgolyó, amelyet egy részeg fajankó rossz irányzékkal lőtt ki, olyan alaposan eltrafálta a homokórámat, hogy még Plutó, az öreg kovács sem tudta megreparálni, pedig neki az a mestersége. Mindenfelé nézelődtem, újat akartam venni, de sehol sem találtam; már régen nem gyártanak ilyesmit, legfeljebb a kandallópárkányra dísznek, de ezeket, mint az efféle csecsebecsét általában, semmire sem lehet használni. Megpróbáltam valamelyik múzeumból elemelni egyet, de rémületemre kiderült, hogy mind csak utánzat, nincs köztük egyetlen valódi sem.

Egy falat finom fehér hús, amelyet rágcsált, kis időre minden figyelmét lekötötte, úgy, hogy minden másról megfeledkezett. Aztán hirtelen észbe kapott, és megkérdezte: - Hol is tartottam a mesémbe, komám?

- A múzeumbéli homokórákról beszéltél, amelyek mind hamisaknak bizonyultak, amikor kipróbáltad őket.

- Úgy van. Ott álltam hát megbízható homokóra nélkül. Nos, nem sokkal ezután meglátogattam egy hajóskapitányt. Gyorsan süllyedő hajójának kabinjában ült egyedül. A legénység már elfoglalta a csónakokat, de ő, a kapitány, nem akarta elhagyni a hajót, és felhúzza az angol lobogót, elhatározta, történjék bármi, ő a hajóján marad, amint az egy becsületes brit hajóskapitányhoz illik. Ott ült hát a kajütjében, és írogatott a hajónaplóba. Amikor eléje léptem, elmosolyodott, és így szólt: „Nos, tisztelt Csontos uram, úgy látszik, letelt az időm!” „Úgy van, kapitány” - erősítettem meg én is mosolyogva, hogy megkönnyítsem a dolgát, és enyhítsem az övéért érzett aggodalmát. Egy pillantást vetett a kronométerjére, és így szólt: „Engedélyezne nekem még tizenöt másodpercet, hogy bevezethessem a hajónaplóba az utolsó adatokat?” „Rendben van” - válaszoltam. Rettentően örült, hogy pontosan bejegyezheti az elmerülés időpontját. Mikor láttam, hogy milyen boldog, így szóltam hozzá: „Mondja csak, kapitány úr, nem adná nekem a kronométerét? Azt hiszem, most már könnyen lemondhat róla, hiszen ezentúl semmi hasznát sem látja, mert azon a hajón, amelyen mostantól kezdve vitorlázik majd, az időre egyáltalán nem lesz gondja. A dolog ugyanis úgy áll, kapitány uram, hogy egy angol ágyúgolyó szétörte a homokórámat, és így igazán méltányosnak tartom, hogy kárpótlásul egy anglo gyártmányú kronométert kapjak helyette.” - Igen? Szóval ezt a furcsa kis faliórát nevezed te kronométernek? Ezt nem tudtam - szakította félbe Macario. - Igen - mondta a kiéhezett férfiú, ajaktalan fogaival vigyorogva -, így van. Csak az a különbség, hogy a kronométer százszor pontosabban mutatja az időt, mint a közönséges zseb-, fali-, vagy toronyóra. No de hol is tartottunk a történetben, komám? - Elkérte a kapitánytól a kronométerjét. Így van. Mikor megkértem, adja nekem ezt a csinos időmérőt, azt mondta: „No, ezt jól eltalálta, mert a véletlen úgy hozta, hogy a kronométer az enyém, azt teszek vele, amit akarok. Ha a Társaság tulajdona volna, meg kellene tagadnom öntől életem e megbízható útítársát. Csak néhány napja, röviddel ezen emlékezetes utam megkezdése előtt hozták újonnan rendbe, és biztosíthatom önt, Csontos uram, hogy erre a szerszámmra százszor inkább rábízhatja magát, mint holmi régimódi homok órára.” Így hát magamhoz vettem - közben a hajót elnyelte a tenger mélye -, és ilyen módon az én tulajdonomba került a kronométer, amelyet most az elmúlt idők ócska, régi homokórája helyett viselek. És mondhatom neked,

komám, ez az angol gyártmányú játékszer olyan pompásan működik, hogy mióta csak használom, még egyetlen terminust el nem mulasztottam, pedig azelőtt gyakran megtörtént, hogy meglépett előlem valaki, akinek a koporsót vagy kosarat vagy éppen egy ócska zsákot már be is vitték a házába. Pedig elhiheted nekem, az, ha meglépnek előlem, senkinek se jó, és ráadásul mindig csorba esik a tekintélyemen, valahányszor előfordul. Többé azonban nem fog előfordulni.

Így csevegtek hát, vicceket meséltek egymásnak, szelídeket is, borsosakat is, harsányan kacagtak, vidáman voltak, mint két barát, aki hosszú távollét után viszontlátja egymást.

Az éhes embernek szemmel láthatóan ízlett a pulyka, és fennszóval dicsérte az asszonyt, aki ilyen ízletesen készítette el a madarat. Egészen átengedte magát a pompás lakoma élvezetének, olyan elragadtatással, hogy azt is elfelejtette, kicsoda, és nem létező nyelvvel megpróbálta megnyalni sosem volt ajkát, Macario azonban értett ebből a gesztusból, és biztos jelét látta benne, hogy vendége meg van elégedve, és a maga módján jól érzi magát.

- Előttem volt ma két másik látogató is, igaz? - kérdezte beszélgetés közben az idegen. - Valóban így van.

De honnan tudod te ezt, komám?- Hát úgy nagyjából tudom, mi történik a világban. Tudod, bizonyos mértékig én vagyok a főnöke az ő titkos rendőrségének. Hiszen ismered te is a principálisomat, akire célzok, a nevét nem szabad kiejtenem. Tudod te is, ki volt a két látogató?

- Természetesen. Minek nézel te engem? Pogánynak?

Az éhes ember - egyébként most már egyáltalán nem volt éhes -, szóval a Csontos így

folytatta: - Az első az volt, akit mindközönségesen Gonosznak hívunk, szóval maga az ördög.

- Rájöttem magam is - erősítette meg Macario. - Felőlem jöhet a fickó olyan öltözékben, amilyenben csak akar, mindig felismerem. Most charrónak adta

volna ki magát, de volt a felszerelésében egy és más, ami nem illett bele. Rögtön rájöttem, hogy álcharróval van dolgom.

- Ha felismerted, miért nem adtál neki egy darabot a pulykából? A fickó még sok bajt okozhat neked.

- Nekem nem, komám. Ismerem minden fortélyát, engem nem csíp el, és miért is adtam volna neki a pulykából?

Hiszen annyi a pénze, hogy el sem fér a zsebében, rá kell varnina a nadágjára. Ha kedve tartja, a legközelebbi vendéglőben akár fél tucat pulykát is rendelhet és még pár sült malacot is hozzá. Nem szorult az az én pulykám combjára vagy szárnyára.

- De a második látogatód, az hiszen jól tudod, kire gondolok. Felismerted?

- Hogyne ismertem volna fel, hiszen keresztény vagyok. Mindenütt megismerném.

Rettentően sajnálom, hogy meg kellett tőle tagadnom azt a falatot, hiszen jól láttam, milyen szörnyen éhes, és milyen borzasztó nagy szüksége van a táplálékra. De hát ki vagyok én, szegény bűnös, s mi módon szolgáltam rá a tisztességre, hogy a mi Urunkat egy darab sült pulykával megajándékozhassem? Az ő atyjáé az egész világ és minden madara, hiszen ő teremtette a mindenséget. Annyi pulykát adhat a fiának, amennyit az csak kíván. És különben is : a mi Urunk, aki két halból és öt kenyérből egyetlen délután ötezer éhes embert jóllakatott, és a kenyérből több tucat zsákkal még meg is maradt, azt hiszem, komám, akár egy fűszállal is jóllakott volna, ha igazából éhes lett volna. Súlyos bünt követtem volna el, ha neki adom a putykám egyik combját. És még valamit: Ő, aki borrá változtatta a vizet, bizonyára pompásan megtöltött sült pulykává tudná változtatni azt a kis hangyát is, amely ott fut a piciny terhével a földön, a sült pulyka minden tartozékával és az összes szószokkal, amelyeket az égiek csak ismernek. Hát ki vagyok én, szegény favágó, tizenegy pulyával a nyakamon, hogy megszegyenítsem a mi Urunkat azzal, hogy elfogadja tőlem a pulykám egyik combját, amelyet tisztátalan kezem érintett? Hú fia vagyok én az egyháznak, tiszteletben kell hát tartanom a mi Urunk hatalmát és dicsőségét.

- Pompás, komám, kész filozófus vagy - mondta a vendég. - Biztosíthatlak, egészséges eszed van, kitűnően működik az agyad, kiváltképp abban a minőségben, melynek rendeltetése a magántulajdon oltalma.

- Sohasem hallottam én ilyesmiről, komám - vetette ellen Macario értetlen képpel.

- Egy dolog lep csak meg engem, komám, mégpedig a velem szemben tanúsított viselkedésed.
- A vendég, amíg beszélt, egy szárnyacsontról rágta le erős fogával az utolsó húsfoszlányokat. -
Hogy lehet az, hogy nekem ideadtad a pulykád felét, míg röviddel ezelőtt az ördögtől meg a mi Urunktól a sült sokkal kisebb részét is megtagadtad?

- Ó - tört ki Macarióból, és égnek emelte a karját, hogy nagyobb nyomatékot adjon felkiáltásának. - ó - ismételte meg -, veled másképpen áll a dolog, egészen másképpen. Először is ember vagyok, és tudom, mi az éhség, mit érez az, akit elepeszt. Arról sem hallottam még soha, hogy neked hatalmadban állna valamit teremteni vagy csodát művelni. Te csak a legfőbb bíró alázatos szolgája vagy. Pénzed sincs, amin ennivalót vásárolhatnál, hiszen zsebe sincs ennek a szemfedőnek rajtad. A feleségemnek, aki pedig szerelmével fűszerezte, képes voltam rá, hogy egy falatot se adjak, mert akármilyen sovány is szegény, tizedannyira sem látszik olyan éhesnek, mint te. Sőt, olyan erős volt az akaratom, hogy egyetlen morzsát sem juttattam a pulykából szegény gyermekeimnek, akik egész napon át csak ennivalóért óbégatnak. De akármilyen éhesek is a gyermekeim, egyik sem látszik közülük még századrésznyire sem olyan éhesnek, mint te. - Halljuk, komám, mondd csak tovább! - recsegte a vendég, miközben szemlátomást azon fáradozott, hogy nem létező ajkát mosolyra vonja. - Ki vele, elviselem én az igazságot! Úgy kezdted a magyarázatot, hogy „először is”, most hát rajta, mi a „másodszor”!

- Üsse kő - határozta el magát Macario -, akkor hát elmondom. Hogy őszinte legyek, komám, amint megpillantottalak, egyszeriben tisztában voltam veled, annyi időm sines már hátra, hogy csak egy combot is megegyek, nemhogy az egész pulykát. Így szóltam hát magamban: ameddig ő eszik, én is eszem - és feleztem veled.

A vendég mély szembölcsei megdöbbenve meredtek házigazdájára. Azután elvigorodott, és szívből elkacagta magát, s kacaja úgy hangzott, mint amikor két doronggal a felfordított hordó alján dobolnak. - A nagy Jupiterre, komám, helyén van az eszed, dörzsölt fickó vagy te! Rég találkoztam olyan emberrel, aki, amikor ütött az utolsó órája, ilyen okosan és talpraesetten viselkednék. Való igaz, te megérdemled, hogy megbízzalak egy szolgálattal, amely az én magányos életemben némi szórakozást jelent majd.. Tudod, komám, hébe-hóba szívesen üzök egy kis tréfát az emberekkel, egy kis tréfát, amely senkinek sem árt, de engem mulattat, és a munkám is kevésbé terméketlennek tűnik általa, nem tudom, érted-e, hogy gondolom?

- .Azt hiszem, értem.

- Tudod, mit teszek, hogy méltóképpen megjutalmazalak a lakomáért, amelyre olyan nagylelkűen meghívtál ?!

- Mit, komám ? Mit teszel ? Ó, kérem kegyelmességedet, ne tegyen engem az asszisztensévé! Kérem, csak azt ne, bármi mást, csak ne tegyen a segédjévé!

- Asszisztensre nincs szükségem, sohasem is volt asszisztensem. Egészen másról van szó. Doktort csinállok belőled, nagy doktort, s lepipálsz majd minden nagy tudományú orvost és medikust, akik mindig csúnyán ki akartak játszani, és . azt hitték, átejthetnek. Igen, doktor leszel, és ígérem neked, hogy a pulykád értéke milliószorosan megtérül majd.

E szavaknál felállt, haladt vagy tíz lépést, a földre pillantott, amely ebben az évszakban száraz, homokos volt, és visszaszólt: - Komám, hozd csak ide a guaje -flaskádat, tudod, azt, amelyik olyan, mintha egy furcsa formájú tökből csinálták volna. De előbb öntsd ki belőle a vizet!

Macario engedelmeskedett, és odaállt a vendég mellé. Ez hétszer a száraz földre köpött, egy ideig csendben várt, és egyszerre csak kristálytiszta víz szökött fel a homokból.

- Most add ide a flaskát! - parancsolta a Csontos. Letérdelt az ott keletkező kis tóhoz, és egyik kezével belemerte a vizet a Macario guaje-flaskájába, és ez bizony elég sokáig tartott, mert a flaska szája nagyon szűk volt. A guaje-flaskába belefért egy jó liter. Amint flaska megtelt, a Csontos, aki még mindig a kis tó mellett térdelt, kezével a földre koppintott, és a víz eltűnt.

- Menjünk most vissza, komám, arra a helyre, ahol ettünk - mondta a vendég. Újra leültek egymás mellé a földre. Az idegen odaadta Macariónak a flaskát, és felfedte előtte titkát. - A flaskában levő folyadék korunk legnagyobb doktorává tesz téged. Ennek a nedűnek egyetlen cseppje bármilyen betegséget meggyógyít, és amikor azt mondom, hogy bármilyen betegséget, akkor minden olyan bajra is gondolok, amelyet halálosnak és gyógyíthatatlannak ismernek. De figyelj rám, komám, és jól jegyezd meg : amikor az utolsó cseppjét felhasználtad, nincs több gyógyszer, és vége a te gyógyító erődnek.

A nagyszerű ajánlat nem hozta ki a sodrából Macariót. Habozott, hogy elfogadja-e. - Nem tudom, komám, helyesen cselekszem-e, ha elfogadom tőled ezt az ajándékot. Nézd, én a magam módján mostanáig boldog voltam, bár egész életemben éheztem, örökké halálosan fáradt voltam, kínlódtam, szenvednem kellett, minden reménye nélkül annak, hogy sorsom valaha is

jobbra fordul. De hát a magamfajta ember élete ilyen. Vállaljuk ezt az életet, mert így rendeltetett. És a magunk módján még boldogok is vagyunk, mert iparkodunk egy cudar és látszólag reménytelen helyzetből a lehető legjobbat kihozni. Ez a pulyka volt vágyaim netovábbja, amelyet ma itt közösen fogyasztottunk el. Sohasem ébredt volna olyan gondolatom, hogy életemben ennél többet kívánjak magamnak. Egy egész sült pulykát kívántam, mindenestül, ami csak dukál hozzá, egyedül magamnak, és hogy békén elkölt-hessem, egyedül, távol éhes gyermekeim tekintetétől, akik megszámlálnak minden falatot, amely üres gyomromba vándorol.

- Látod, hiszen éppen ez az. Nem kaptad meg a sült pulykát, mert a felét nekem adtad.

Életed leghőbb vágya tehát még mindig nem teljesült.

- Te tudod, komám, a legjobban, hogy nem volt más választásom.

- Ebben igazad van - ismerte el Csontos. - De akármint is van, bármi legyen is az oka, egyetlen kívánságod

máig sem teljesült. És ha az a szándékom, hogy másik pulykát vásárolj, anélkül, hogy megint négy évig kelljen rá várnod, akkor nincs más hátra, mint hogy meggyógyíts valakit, és megkapod a pecsenye megvásárlásához szükséges pénzt.

- Erre még egyáltalán nem is gondoltam - dadogta Macario. - Történjék bármi, mindenáron meg kell kapnom a sült pulykát, egyes-egyedül magamnak. Ha ez nem sikerül, a világ legszerencsétlenebb flótásaként halok meg.

- Nohát akkor figyelj ide, komám, el kell mondanom neked egyet-mást, amit tudnod kell, mielőtt még végleg elválnánk. Valahányszor beteghez hívnak, ott látsz majd engem. De senki más nem lát majd, csak te. És most jól figyelj arra, amit mondok. Ha a beteg lábánál állok, önts egy csöppet az orvosságból egy csésze vagy egy pohár friss vízbe, és itasd meg vele. Két nap sem telik bele, újra jól érzi magát, friss lesz és egészséges. De ha fejtől állok, akkor hagyd

az orvosságot; mert ha egyszer ott látsz, akkor az a beteg meghal, akár teszel érte valamit, akár nem, hiába gyűlnek oda az orvosok garmadával, hogy elrabolják tőlem, akkor is meghal. Ilyenkor ne használd az orvosságot, amit adtam, mert értelmetlen pocsékolás volna, neked pedig veszteség. Tudd meg, komám, egyedül én rendelkezem azzal az isteni hatalommal, hogy kiválasszam azt az embert, akinek el kell hagynia ezt a földi világot, amíg talán egy másik, legyen bár agg vagy gazember, tovább időzhet itt. Nincs jogom hozzá, hogy ezt a hatalmat emberi lényre ruházzam át, mert az tévedhet, vagy meg vesztegethetik. Ezért a végső döntés minden egyes esetben az enyém kell legyen, neked pedig engedelmeskedned keli, és tiszteletben kell tartanod döntésemet.

- Megjegyeztem magamnak, uram- fogadkozott Macario.

- Akkor helyesen cselekszel majd. És most búcsúzzunk, komám. Az ebéd kitűnő volt, mondhatnám, exquisit, ha értenéd ezt a kifejezést, és bevallom neked, hogy igen kellemesen töltöttem az időt a társaságodban. Az ebéd, amelyre meghívtál, további száz évre megújította az erőmet. Adja az ég, hogy ha ismét ilyen heves táplálkozási vágy fog majd el, mint ma, ugyanilyen nagylelkű vendéglátóra leljek, mint te voltál. Nagyon leköteleztél, komám. Ezer köszönet. A viszontlátásra!

- A viszontlátásra, komám! - válaszolta Macario, akinek olyan érzése volt, mintha nyomasztó álomból ébredne.

De nemsokára meggyőződhetett róla, hogy nem álmodott.

Ott heverték előtte a földön a vendége által oly jó étvággal elfogyasztott fél pulyka csupaszra rágott csontjai. Gépiesen felszedegette az ott maradt húsdarabkákat, a szájába tömte, hogy semmi se vesszen kárba és egyúttal megpróbálta az ezen az eseménydús napon átélt izgalmas kalandokat kissé korlátolt agyában rendszerezni, és jelentésüket tisztázni.

Csakhamar elnyomta a fáradtság, és mint ahogyan eleve elhatározta, lefeküdt, hogy az ünnepi lakoma végezetével átaludja a nap hátralévő részét.

Ezen az estén egyetlen szál tűzifát se vitt haza.

Pedig feleségének egy árva garasa sem volt a háznál, hogy másnapra ennivalót vásároljon. Mégsem tett szemrehányást férjének a lustasága miatt. Ugyanis határtalan boldogság töltötte el lelkét. Dél tájban, amikor a kunyhó tornácán gyerekei rongyait mosta, egy különös aranyos sugár, amely szemmel láthatóan nem a napból eredt, átjárta egész testét, s közben édes

muzsika áradt el szívében, mintha nagyon messze roppant nagy orgona zengett volna. E szempillantástól kezdve az egész napon át olyan érzés töltötte el, mintha a föld felett lebegne, és Ielkét olyan békesség szállta meg, mint még soha életében. Férjének azonban egy szót sem minderről. Egészen magának tartotta meg, mint egyedüli szentséges tulajdonát. Amikor a vacsorát feltálalta, arcán még ott ült az aranyos sugárnak valamiféle visszfénye. Még a férje is észrevette, amikor véletlenül rápillantott. De nem szólt egy szót sem, annyira foglalkoztatták még a saját élményei.

Mielőtt Macario ezen az estén aludni tért volna, későbbben a szokásosnál, hiszen napközben az erdőben jól kipihente magát, a felesége félénken megkérdezte: - Milyen volt a pulyka, kedves férjem?

- Miért, hát szerinted milyennek kellett lennie, hogy ezt kérded tőlem? Mit jelentsen ez? Megfelelő volt, már amennyire én a pulykaevés terén szerzett csekély tapasztalataimmal meg tudom ítélni.

A látogatóiról egy szót sem ejtett.

A következő nap az egész család számára böjtnap volt. Reggeljük, Macarióét is beleértve, mindig is igen szűkös volt, de ma az asszonynak még szűkebbre kellett fognia, hogy a két további étkezésre is jusson valami.

Macario nagyon gyorsan bekapta a zöldpaprikával fűszerezett néhány kanál fekete babot. Nem panaszkodott, hiszen jól tudta, hogy ő a ludas. Fogta a kését, meg a kötelét, és kicammogott a reggeli ködbe. Azt hihette volna az ember, hogy az orvosság és minden vele kapcsolatos dolog teljesen kiment a fejéből, mert pontosan úgy, mint máskor, elindult megszokott nehéz favágó munkájára.

Alig tett azonban néhány lépést, futva jött utána a felesége: - Ember, a vizes flakád!

Ez felidézte emlékezetében az elmúlt nap eseményeit, és ráébresztette, hogy tegnapi kalandja nem csupán valami teli has szülte álmokkép volt.

- Még tele van vízzel - mondta az asszony, megkotyogtatva a guaje-flaskát. - Öntsem ki, és töltsék bele frisset? - kérdezte, a kukoricacsutkából faragott dugót csavargatva.

- Igen, még tele van - erősítette meg Macario, akit láthatóan egy cseppet sem ijesztett az a gondolat, hogy az asszony buzgalmában kiönthetné a drága nedűt. - Tegnap a kis patakából ittam. Add csak ide a flaskát úgy, ahogy van.

Útban az erdő felé, elég messze a kunyhójától, mely a falu legvégén állott, a sűrű bokrok közé rejtette a flaskát, és félig beásta a földbe.

Estére nagy halom jó kemény tüzelőfával tért haza, ennyit már hónapok óta nem hozott. Két nagyobbik fia még aznap este eladta az első vevőnek két ezüstgarasért, és a család szinte milliomosnak érezte magát.

Másnap Macario szokás szerint munkába indult.

Előző este, csak úgy mellékesen, megemlítette a feleségének, hogy egy nehéz fatörzs zuhant guaje-flaskájára, és összetörte, adjon neki a sok otthoni közül egy másikat. Az ilyen flaska ugyanis semmibe sem került, a nagyobb fiúk szedték a bozótban.

Este megint súlyos rakomány fát hozott haza, most azonban nagy szomorúságban lelte a családját. Felesége duzzadt arccal, sírástól kivörösödött szemmel futott eléje, és már messziről kiabálta: - Reginito haldoklik, Reginónak, szegény kicsikémnek legfeljebb félórája van még hátra! - És szívet tépő jajgatásba fogott, csorogtak arcán a könnyek.

Tanácsstalanul, bambán bámult Macario az asszonyra, mint mindig, ha valami kizökkentette a megszokott kerékvágásból. Amikor felesége félreállt az útból, észrevette, hogy a szobában, a gyerek fekhelye mellett, egy sereg szomszédasszony áll vagy guggol.

Az ő családja volt a legszegényebb az egész faluban, és mégis a legkedveltebbek közé tartozott békeszeretete, becsületessége, szerénysége miatt, és még valamiért, ami ugyan nem az ő érdemük volt, nevezetesen azért, mert a szegényeket mindenütt mindenki jobban szereti, mint a gazdagokat.

Ezek az asszonyok szomszédasszonyi buzgalmukban, hogy a koldusszegény Macarión segítsenek, a gyermek betegségének hírére mindenféle füveket, gyökereket, fakéregdarabkákat hoztak magukkal, amelyeneket a parasztok ilyen esetekben alkalmazni szoktak. A falunak nem volt sem orvosa, sem patikája; és talán ez volt az oka, hogy temetkezési vállalkozója sem akadt.

Minden asszony más-más gyógyfüvet vagy főzetet hozott, és mindegyik más-más módszert javasolt a gyermek megmentésére. A szegény kis poronty órák óta tűrte a különböző kezelési módok 'kínjait, és nyelte a gyökerekből, füvekből, örölt kigyócsontból kotyvasztott italt, amelybe megégetett varangyos béka porát keverték.

- Túl sokat evett - erősködött az egyik asszony~, amikor az apa az ágyhoz lépett. - Egészen összekuszálódtak a belei, ez ellen nincs orvosság - állította egy másik. - Tévedés, komám-asszony, gyomormérgezés ez, a gyerekek vége - erősködött a harmadik. Most a mellette álló asszony vette át a szót: - Mi megtettünk minden tőlünk telhetőt; a kicsinek már egy órája sincs hátra. Az én egyik gyermekem is éppen így halt meg. Ismerem én ezt. Látom az arcocskáján, hogy már nőnek is a szárnyai a kis angyalnak, a szegény kicsi angyalkának!

Ügyet sem vetve az asszonyok locsogására, nézte Macario a kicsi fiát, akit talán legjobban szeretett az egész gyerekseregéből, mert a legkisebb volt, és olyan ártatlanul tudott mosolyogni. Mennyire örült az apa, amikor a gyengécske gyermeket egyszer-egyszer a térdére ültette, és az apró ujjauskáival az arcát simogatta. Macario gyakran gondolt arra, hogy életének talán egyetlen célja és boldogsága, hogy mindig legyen körülötte egy ilyen apró jószág, aki ártatlanul mosolyog, és öklöcskéjével az orrát meg az arcát bökdösi.

Hát igen, a gyermek haldoklik, efelől nem lehetett kétsége. A tükrön, amelyet valamelyik szomszédasszony a szája elé tartott, nyoma is alig volt már a leheletnek, és amikor egyikük vagy másikuk a mellére tette a fejét, alig tudta kivenni a szívverését.

Macario csak álldogált, és tanácstalanul nézte gyermekét. Szánja rá magát, hogy közelebb lépjen, és megérintse arcocskáját, vagy maradjon ott, ahol van? Mondjon valamit a feleségének; vagy valamelyik másik asszonynak? Vagy a gyerekeihez szóljon, akik ijedten kuporognak a szoba egyik sarkában, mintha bűnösnek éreznék magukat testvérkéjük balsorsában? Még nem kaptak vacsorát, és azt mondták magukban, hogy ma aligha is kapnak, hiszen az anyjuk olyan szörnyű állapotban van.

Macario lassan megfordult, végül odament az ajtóhoz, és kilépett a sötét éjszakába. Anélkül,

hogy tudta volna, mit tegyen, hová menjen, amikor házában ilyen felfordulás van, fáradtan a kemény napi munkától, azzal az érzéssel, hogy tüstént térdre rogy, gépiesen megindult az erdő felé vezető úton, hiszen az erdő volt az ő igazi

birodalma, az a hely, ahol biztos nyugalmat remélt, amire nagyon is sűrgősen szüksége volt. Amikor ahhoz a helyhez ért, ahol reggel a guajeflaskát elásta, megállt, megkereste a pontos helyet, magához vette a flaskát, és futott, olyan gyorsan, ahogy már évek óta nem, vissza a kunyhóhoz.

- Adj egy bögre tiszta friss vizet !-parancsolta harsány, határozott hangon, amikor benyitott az ajtón. Felesége, új reménnyel eltelve, szaladt és már hozta is a vízzel telt cserépbögrét.

- Asszonyok, most mindnyájan menjetek ki a szobából, és hagyjatok egyedül a fiammal ! Hadd látom, mit tehetek.

- Semmi értelme, Macario. Hiszen láthatod, hogy csak néhány perce van még. Inkább térdelj le, és mondd el velünk a halotti imádságot, mielőtt kileheli a lelkét! - tanácsolta neki az egyik asszony.

- Hallottatok, amit mondtam. Rajta, induljatok! - válaszolt Macarió, elvágva minden további vitát.

A felesége még sohasem hallotta ilyen nyers hangon beszélni. Szinte megijedt tőle, és kiterelte a szobából a többi asszonyt.

Elmentek hát mindnyájan. Macario felpillantott, és meglátta magával szemben lakomája csontváz vendégét; a haldokló gyermek fekhelye kettőjük között volt. A látogató ránézett a két fekete gödörrel, amely a szemét helyettesítette, habozott, majd meglódult, és lassan megindult, mintha mérlegelné a döntést, a fiúcska lába felé, s ott megállt, mialatt az apa bőséges adagot töltött az orvosságból a bögre friss vízbe. Amikor látta, hogy vendége rosszállóan csóválja a fejét, eszébe jutott, hogy az előírás szerint egyetlen csöpp elég a gyógyuláshoz. Most már azonban késő volt, mert a folyadék elkeveredett a friss vízzel, és már nem lehetett visszaönteni.

Macario felemelte a gyermek fejét, kinyitotta szájacskáját, és belecsöpögtette az italt, vigyázva, hogy egy csöpp se vesszen kárba. Nagy örömmel látta, hogy a kicsi, alighogy megnedvesítette ajkát az orvosság, már nyeli is magától, és kiissza utolsó csöppig. Alig, ért le az orvosság a gyomrába, Regino máris könnyebben lélegzett, halovány arca lassacskán visszanyerte a színét, és a kicsi megfordította fejcskáját, hogy kényelmesebben feküdjön.

Az apa még várt néhány pillanatig, és csak amikor látta, hogy a gyermek állapota csodálatos gyorsasággal javul, hívta be a feleségét.

Az anya egyetlen pillantást vetett gyermekére, és máris térdre hullott fekhelye előtt, és hangosan felkiáltott: - Dicsőség Istennek és a Szent Szűznek ! Köszönöm neked, mennyei atyám, kicsiny gyermekem élni fog!

Amikor a kint várakozó asszonyok meghallották az anya felkiáltását, mindnyájan berohantak. Amint meglátták, mi történt azalatt, amíg az apa egyedül volt gyermekével, keresztet vetettek, és tátott szájjal bámultak Macarióra, mintha most látnák először, mintha valami idegen lenne.

Egy óra múlva az egész falu Macario háza körül gyülekezett. Mindnyájan a saját szemükkel akartak meggyőződni róla, igaz-e az, amit az asszonyok széltében-hosszában mesélnek a faluban.

A kicsi mély álomba merült arca rózsás volt, öklöcskáját állához szorította, és világosan lehetett látni, hogy túl van minden veszélyen.

Másnap reggel Macario a megszokott órában felkelt, asztalhoz ült, hogy elfogyassza szükös reggelijét, fogta a kését, a fejszét és a kötelet, és szótlanul, mint mindig, elindult az erdőbe, hogy fát vágjon a falubelieknek.

A csodálatos gyógyszerrel telt üveget magával vitte, és elásta ugyanazon a helyen, ahonnan előző este elővette.

Így ment a dolgára a következő hat héten át mindennap, de amikor egy este hazatért, Ramiro várt rá, és nagyon udvariasan fogott hozzá kívánsága előadásához. Felesége hetek óta beteg, ereje most már szemmel láthatóan fogy, jöjjön el hát hozzá Macario, és nézze meg.

Ramiro, a kereskedő, a falu legnagyobb boltjának tulajdonosa, a környék leggazdagabb embere elmondta, hogy tudomást szerzett Macario gyógyító erejéről, és megkérte őt, próbálja ki tudományát az ő fiatal feleségén.

- Hozzál nekem a boltodból egy kis üveget, egy egészen kicsi kis üvegecskét. Én itt várlak, még gondolkodom a dolgon, és majd meglátom, mit tehetek a feleségedért. - Ramiro hozta az üveget, egy orvosságos üveget, amelybe egy uncia folyadék fért.

- Mi a szándékod ezzel az üveggel? - kérdezte Ramiro kíváncsian.

- Azt csak bízd rám, Ramiro. Most menj haza, és várj rám. Előbb látnom kell a feleségedet, csak azután mondhatom meg, hogy meg tudom-e menteni vagy sem. Ne félj, nem hal meg,

mielőtt odaérek. Közben még ki kell mennem a mezőre, hogy néhány füvet szedjek, amelyeket csak én ismerek.

Kiment az éjszakába, előszedte a guaje-flaskáját, félig töltötte a kis üvegfiolát a drága folyadékkal, újra elásta a flaskát, és indult Ramiróhoz, aki a falu büszkeségében, az emeletes téglaházban lakott.

Mikor Macario odaért, az asszony a végét járta, akárcsak annak idején az ő kisleány.

Ramiro kérdően nézett Macario szemébe. Ez feleletül csak a vállát vont. Egy idő múlva megszólalt: - Most menj ki, hagyj egyedül a feleségeddel !

Ramiro engedelmessé vált. Mivel azonban rendkívül féltékeny volt fiatal és csinos feleségére, aki még a halál árnyékában is szemrevaló volt, és akivel alig egy esztendeje házasodott össze, belesett a kulcslyukon, hogy megfigyelje, mit művel Macario.

Macario, aki az ajtó közelében állott, hirtelen megfordult. És amikor azzal a szándékkal, hogy egy pohár vizet kérjen, erősen felrántotta az ajtót, Ramirónak, aki szemét görcsösen a kulcslyukra tapasztotta, már nem volt ideje, hogy visszahúzódjon, és így teljes hosszában bezuhan a szobába.

- Ez nem volt valami tisztességes dolog, Ramiro - mondta Macario, aki átlátott a féltékeny kereskedőn. - Tulajdonképpen meg kellene tagadnom, hogy visszaadjam a fiatal feleségedet, hiszen te is jól tudod, hogy még sem érdemled őt.

Hirtelen zavartan elhallgatott, maga sem tudta, mi ütött belé. Honnan vette a bátorságot ő; a falu legszegényebb, legalábbvaló embere, közönséges favágó; hogy olyan hangon beszéljen a leggőgösebb, leggazdagabb -polgárral, a falu milliomosával, ahogy még maga a kerületi bíró sem merészelne! De amikor látta, hogy Ramiro, ez a hatalmas uraság, alázatosan, koldusmódjára áll előtte, reszketve a félelemtől, hogy ő esetleg vonakodhatna meggyógyítani a feleségét, egyszeriben tudatára ébredt, hogy most ő maga lett igazi hatalmasság, mert a dölyfös Ramiro csodatévő doktort lát benne.

Ramiro hát alázatosan bocsánatot kért Macariótól a lefelhárdásért, és siránkozva könyörgött neki, mentse meg asszonyát, aki négy hónap múlva fogja őt megajándékozni első gyermekével.

- Mennyit kérnél érte, hogy olyan üdén és egészségesen add vissza őt nekem, amilyen azelőtt volt?

- Nem árulom én szabott áron a gyógyító tudományomat, és nem szoktam árat mondani. A te dolgod, Ramiro, hogy megszabd az árat. Hiszen te tudod egyedül, mennyire tartod a feleségedet. Szabd meg hát magad a fizetséget.

- Tíz arany elég lesz, kedves jó Macarióm? - Hogyan, neked nem ér többet a feleséged? Csak tíz aranyat?

- Ne így fogd fel a dolgot, Macario, persze hogy többet ér ő nekem minden pénzemnél. Pénzt kereshetel: én mindennap eleget, ameddig csak isten éltet. De ha elvesztem a feleségemet, hol találok én hozzá hasonlót? Sehol ezen a világon. Száz aranyra emelem az összeget, hanem akkor aztán biztosan meg kell őt mentened.

Macario jól ismerte Ramirót, túlságosan is jól. Egy faluban születtek és nőttek fel. Ramiro a falu leggazdagabb keresedőjének a fia volt, most ő maga a leggazdagabb ember, míg Macario, a legszegényebb napszámos gyermeke, csak koldusszegény favágó, akinek ráadásul még felettébb népes családját is el kell tartania. És mivel ily jól ismerte Ramirót, nem kellett, hogy bárki figyelmeztesse : a kereskedő, mihelyt kikúrálták a feleségét, megpróbál majd lecsípni a száz aranyból annyit, amennyit csak lehet, és ha Macario nem enged, végeláthatatlan, undok pereskedésre kerülne sor, amely évekig is eltart hat. Ezért Macario most így szólt: - Megelékszem szem én a tíz arannyal, amit először ajánlottál. - Köszönöm, Macario, szívből köszönöm, nem azt, hogy engedted az árból, hanem hogy kész vagy őt meggyógyítani. Sohasem felejttem el, amit értem teszel, abban biztos lehetsz. Szívből remélem, hogy születendő gyermekem sem fogja megsínyleni a dolgot.

- Légy nyugodt, nem lesz semmi baja - mondta Macario, aki biztos volt a dolgában, amint csont sovány lakomavendégét megpillantotta az ágy lábánál.

- Hozzál hát nekem egy pohár friss vizet - utasította Ramirót.

Ramiro behozta a vizet, Macario pedig a következő jó tanácsot adta neki: - Eszedbe ne jusson még egyszer bekukucsálni ! Mert jegyezd meg jól, ha emiatt valami hibát követnék el, az a te lelkeseden száradna. Ezért hát ne leskelődj utánam, és ne nézegess be a kulcslyukon. És most hagyj magamra a beteggel.

Macario ez alkalommal nagyon vigyázott, hogy egyetlen cseppnél többet fel ne használjon a drága folyadékból, sőt minden igyekezetével azon volt, hogy ezt az egy cseppet is elfelezze. Ramiróval folytatott beszélgetése ráébresztette, milyen szörnyen értékes is az ő orvossága, ha egy ilyen gögös, gazdag ember, mint ez a kereskedő, így megalázkodik érte öelötte, a szegény favágó előtt. És ez a felismerés nehéz felfogása ellenére is felvillantotta előtte a jövőt, amikor majd felhagy a favágó mesterséggel, és kizárólag a gyógyítással foglalkozik. Természetesen ennek a jövőnek leglényegesebb és legnagyobb lehetőségként sült pulykák végtelen sorát látta maga előtt, amelyeket akkor fogyaszthat majd, amikor csak kedve tartja.

Egyszeri vendége, látva, hogyan felezi el Macario még a cseppet is, helyeslően bólintott, amikor az tanácsot kérőn rátekintett.

Ramiro felesége, két nappal azután, hogy újra talpra állt, közölte férjével, hogy biztos benne, gyermekének, akit méhében hordoz, nem történt baja, határozottan érzi, hogy mozog.

Ramiro nagy örömeben kifizette Macariónak a tíz aranyat, és nemcsak hogy nem kifogásolta a magas árat, hanem még egyszer meg is köszönte ráadásul. Elhívta boltjába az egész Macario családot, ahonnan mindnyájan, a férfi, az asszony és a gyerekek, annyit vihettek haza, amennyit csak elbírtak. Nagy ünnepi lakomát is csapott, amelyen Macarióék voltak a díszvendégek.

Macario most már igazi házat épített családjának, jól termő földeket vásárolt, és hozzáfogott, hogy megművelje azokat, mert Ramiro alacsony kamatra száz aranyat kölcsönzött neki.

Ramiro ezt nem pusztán hálából cselekedte; mint jó üzletember sohasem kölcsönzött pénzt busás haszonra való kilátás nélkül. Most tudta, hogy Macario előtt szép jövő áll, és pompás befektetésnek érezte, ha pénzével a faluban tartja Macariót, akihez tömegesen árad majd a nép, csak hogy lássa. Ha ehelyett a városba engedné költözni Macariót, a falu is, Ramiro is elesne a haszontól. Mennél több ember keresi fel Macarió kedvéért a falut, annál jobban felvirágzik Ramiro üzlete.

Ennek a fellendülésnek a reményében vette fel a kereskedő eddigi számos üzletága mellé a banküzletet is.

Macarióra tett és nyert, többet nyert, mint amennyit akár legmerészebb álmaiban is remélt. Ő volt az, aki kezébe vette a nyilvánosság tájékoztatását és az egész propagandát, hogy felhívja a figyelmet Macario különleges képességére. Alig írt meg néhány levelet üzletbarátainak a városba, máris seregestől tódultak a faluba gyógyulás reményében azok a betegek, akiket a legképzettebb orvosok gyógyíthatatlannak nyilvánítottak.

Macario nemsokára palotát építhetett magának. Összevásárolt körös-körül minden földet, és kertté, parkká varázsolta. Gyermekeit iskolába, egyetemre küldte Párizstól Salamancáig. Amit egyszer vendége a pulykalakomán megígért, valóra vált: Macario fél pulykája milliószorosan visszatérült.

Macario, korának csodatevő curanderója,(kuruzsló) bármilyen gazdag és hírneves volt is, becsületes maradt és megvesztegethetetlen. Mindenkitől, aki hozzá fordult, megkérdezte, mennyire értékeli az egészségét. És amint ezt az első alkalommal betartotta, betartotta minden más esetben is : engedte, hogy a beteg vagy hozzátartozója maga szabja meg a fizetséget. A szegény embert, aki nem tudott többet felajánlani egy ezüstpesónál, egy disznónál vagy egy kakasnál, éppen olyan jól meggyógyította, mint a gazdagokat, akik nemegyszer húszezer Lajos-aranyat sem sajnáltak tőle. Főrangú urakat és dámákat gyógyított meg, akik közül nem egy az óceánon túlról, Spanyolországból, Itáliából, Portugáliából, Franciaországból és más államokból érkezett, csupáncsak azért, hogy nála keressen gyógyulást betegségére.

Amilyen becsületesen járt el Macario az ár megszabásában, éppen olyan becsületesen üzte mesterségét mindenkinek , aki segítségért hozzá fordult, megmondta nyíltan, hogy nem tudja a beteget megmenteni, ha - miután egyedül hagyták vele - a csontembert a fejénél látta állani. Ilyenkor nem kért fizetséget. Végző döntését mindig mindenki ellenvetés nélkül fogadta. Ha egyszer megmondta valakiről, hogy menthetetlen, nem próbáltak, vele vitatkozni. A pácienseinek mintegy a felét megmentette, a többire társa tartott igényt. Gyakran hétszámra sem kúrált ki egy beteget sem, mert egykori lakomavendége másképp döntött.

Ahogy pályája kezdetén sikerült a csöppet elfeleznie, most megtanulta négyfelé osztani. Mindenféle készülékeket meg szerkezeteket szerzett be; amelyek segítségével egy csöppből végtelen sok apró csöppecskét varázsolta. De akárhogy is felezett meg osztott, akármilyen gondosan és ravaszul mesterkedett, hogy minden adagot a lehető legkisebbre mérjen, de mégis hatásos csöpp alakját öltse, az orvosság ijesztő módon fogyott. Új foglalkozásának első hónapjában kiürítette a guaje-flaskát, mert tudta, hogy az nemcsak felszívja a benne levő

folyadék egy részét, hanem ami még rosszabb, a falán keresztül el is párologtatja, ezért marad a bennszülöttek guaje -flaskáiban mindig hideg a víz, akármilyen nagy is a hőség.

Így hát fekete üvegpalackokba töltötte az orvosságot, és szájukat gondosan lepecsételte. Már hónapokkal ezelőtt felnyitotta az utolsót is, és egy napon rémülten vette észre, hogy már csak két csöpp van benne. Következésképpen elhatározta, hogy felhagy a mesterségével, és többé nem gyógyít meg senkit.

Macario időközben megöregedett, és úgy gondolta, joga van rá, hogy azt a néhány évet, ami még hátra van, békében töltsse el. Ezt a két utolsó csöppet kizárólag családtagjainak kívánta fenntartani, elsősorban szeretett feleségének, akit az utolsó öt év leforgása alatt már kétszer kellett meggyógyítania. Az asszony elvesztése elviselhetetlen csapást jelentett volna számára.

Történt pedig éppen ebben az időben, hogy az alkirálynak, Don Juan Marques de Casafuertének, Nueva Espana legfőbb személyiségének nyolcéves fiacskája megbetegedett. A legkiválóbb orvosokat hívták el betegágyához, de a fiún egyik sem tudott segíteni. A doktorok őszintén megmondták, hogy olyan kór támadta meg a gyermeket, amelyet az orvosi tudomány még nem ismer.

Az alkirály hallott már Macarióról, de tartozott annyival a saját méltóságának, műveltségének, magas társadalmi és politikai állásának, hogy kuruzslónak tekintse, annál is inkább, mert minden valódi doktor, aki címét valamelyik állami egyetemen szerezte, annak nevezte.

A gyermek anyja azonban már nem volt ilyen rátarti, amikor fiacskája élete forgott kockán, s addig rágta az alkirály fülét, amíg nem maradt más választása, mint elküldeni Macarióért.

Macario, aki nem volt barátja az utazgatásnak, csak ritkán és olyankor is csak rövid időre hagyta el a faluját. Az alkirály személyes parancsára azonban fővesztés terhe mellett engedelmeskedni kellett. Így hát felkerekedett.

Az alkirály elé bocsáttatván megtudta, mit kívánnak tőle. Az alkirály, aki nem hitt a Macario által véghezvitt úgynevezett csodákban, úgy beszélt vele, mint akármelyik közönséges indián favágóval.

- Jegyezd meg magadnak, jóember, nem én hívattalak ide téged. A feleségem ragaszkodik hozzá, hogy te majd megmented a fiunkat, akit a tudós doktorok, úgy látszik, nem tudnak meggyógyítani. Hallgass hát rám ! Ha valóban visszaadod gyermekem egészségét, tiéd a vagyonom negyedrésze. Ezenkívül magaddal vihetsz még bármit, amit csak a palotában

meglátsz és megkívánsz. Akármekkora is az értéke, a tiéd. Továbbá kiállítatok { néked egy teljes érvényű diplomát, melynek birtokában az egész ország területén szabadon gyakorolhatod az orvosi hivatást, s élvezheted a tanult orvosnak kijáró összes jogokat és kiváltságokat, végül pedig kapsz egy különleges menlevelet, saját pecsétemmel ellátva, amely védelmet nyújt számodra a rendőrség vagy a katonaság bármilyen letartóztatási parancsa vagy lefoglalási végzése ellen s szintúgy mindennemű jogtalan törvényes eljárás ellen. Nos, jóember, ez aztán igazán királyi jutalom a szolgálataidért, nemde?

Macario rábólintott, de egy szót sem szólt. Az alkirály folytatta: - Amit a fiam megmentéséért ígértem neked, az pontosan megegyezik a marquesa őfensége, főméltóságú hitvesem javaslatával, és amit én megígérek, azt mindig meg is tartom. De most hallgasd, meg, amit én mondok neked, az alkirály : Ha nem sikerül meggyógyítanod a fiamat, akkor boszorkányság és az ördöggel való cimboraság vádjával átadlak a szent inkvizíció törvényszékének, s akkor téged az egész nép szeme láttára karóba húznak és megégetnek.

Az alkirály itt megállt a beszédben, hogy megfigyelhesse, milyen hatást tett Macarióra a fenyegetése.

Macario elsápadt, de még mindig nem szólt egy szót sem.

- Tökéletesen megértetted, amit neked mondtam? - kérdezte az alkirály.

- Igenis, fenséges uram - válaszolta az indián, s miközben sután meghajolt, kissé megborzongott.

- Most pedig személyesen vezetlek oda beteg gyermekemhez. Kövess!

Ezután beléptek a fiúcska szobájába, ahol két ápolónő foglalatostkodott. Persze ezeknek nem volt más tennivalójuk, mint hogy enyhítsék fájdalmát, és szemléljék lassú elmúlását. A gyermek anyja nem volt jelen, az orvosok tanácsára szobájában maradt.

A fiú korához illő, könnyű ágyacskában feküdt, amely - bár nemes fából készítették - teljesen dísztelen volt.

Macario körültekintett, elárulja-e valami jel egykori lakomatársának jelenlétét. Belenyúlt nadrágjának külön kis zsebébe is, hogy ellenőrizze, csakugyan ott van-e az orvosság utolsó két csöppjét tartalmazó üvegfiola.

Azután megszólalt : - Fenséges uram, kegyeskedjék a szobát egy órára elhagyni, és minden más személyt is elküldeni, hogy egyedül maradjak a beteggel.

Az alkirály habozott. Nyilván attól tartott, hogy a tudatlan paraszt kárt talál tenni a fiúban, ha magára hagyja vele.

Az alkirály aggodalmas arckifejezése pedig óhatatlanul eszébe juttatta Macariónak azt az esetet, mikor első ízben vállalta olyan beteg gyógyítását, aki nem tartozott a családhoz. Az a beteg annak idején a szülőfalujában Ramiro fiatal felesége volt. És Ramiro is épp így tétovázott, amikor megkérte, hagyja magára a fiatalasszonnyal. Ezt a kételkedést hosszú pályafutása során csak akkor és most észlelte a betegek hozzátartozóinak arcán. És Macario eltűnődött, nem valamiféle sorsdöntő előjel-e, hogy éppen ma, amikor már csak két csöppje van a gyógyszerből, s újból látja ezt a gyanakvást egy olyan ember arcán, aki, bár roppant nagy segítségre szorul, mégis, éppen azzal szemben bizalmatlan, aki egyedül segíthet rajta.

Azután egyedül maradt a fiúval. És hirtelen ott termelt aszott társa is : ott állt az ágy fejénél. Ők ketten, Macario és a Csontos, a közösen elfogyasztott pulykalakoma óta soha egyetlen szót sem váltottak egymással. Ha valamelyik beteg szobájában találkoztak, megelégedtek egy szótlan pillantással. Macario sohasem kért a komájától semmi külön kegyet, sohasem követelt magának egyetlen személyt sem, akire a Csontos tartott igényt. Még két unokáját is perlekedés nélkül engedte át egykori vendégének.

Ezúttal persze másképpen állt a dolog. Az ördöggel való cimboraság vádjával nyilvánosan el-égetik majd mint boszorkánymestert. Gyermekkeire, akik immár mindnyájan magas állást töltöttek be, nagy szégyen vár, ha apjuknak a szent inkvizíció törvényszéki ítélete alapján a legbecstelenebb halált kell elszenvednie, ami csak keresztény ember fiát érhet. Egész vagyonát, minden birtokát, amit gyermekeire és unokáira szándékozott hagyni, elkobozzák, és az egyháznak juttatják. Vagyonának elvesztése neki magának nem sokat számított volna, sohasem érdekelte különösebben a vagyon. Annál inkább érdekelte viszont gyermekeinek boldogsága. És életének ebben a félelmes órájában még náluk is többet gondolt szeretett hitvesére. Az a szegény asszony beleőrül a bánatba, ha megtudja, mi történt a férjével ebben a nagy, idegen városban, távol otthonától, és neki nincs módjában, hogy utolsó óráiban

segítségére lehessen, vagy akár csak szavakkal is vigasztalhassa. Így hűt főképpen a felesége kedvéért és nem a maga megmentésére határozta el ezúttal, hogy felveszi a harcot egykori vendégével.

- Add nekem ezt a fiút - kérlelte -, add nekem, régi barátságunkra való tekintettel! Sohasem kértem tőled semmiféle kegyet, a legkisebb kegyet sem azért a fél pulykáért, amelyet olyan élvezettel fogyasztottál el, amikor oly sürgős szükséged volt valami tápláló ennivalóra. Önként adtad, amit adtál, mert én nem kértem tőled semmit. Add nekem a fiút, és én kiöntöm az orvosságod utolsó csöppjét, és összetöröm az üveget, hogy még egy pici nedves foltocska se maradjon, amit még egy gyógyításhoz felhasználhatnék. Kérlek, add nekem a fiút! Nem magam miatt könyörgök, hanem az én drága, engedelmes, hűséges, szeretett feleségem miatt. Hiszen tudod, vagy legalábbis el bírod képzelni, mit jelent az egy keresztény család számára, ha egyik tagját az egész nép szeme láttára karóba húzzák és megégetik. Kérlek, add nekem ezt a fiút! Hozzá sem nyúlok a kincsekhez, amelyet a meggyógyításáért felkínáltak. Szegény ember voltam, amikor az erdőben találkoztál velem, és a magam módján boldog. Vállalom én szívesen, hogy megint olyan szegény legyek, mint akkor voltam, vágom én újra boldogan a fát, akárcsak abban az időben, amikor először találkoztunk, csak - esdekelve kérlek - add nekem a fiút!

A Csontos sokáig nézte őt mély, fekete szemgödreivel. Ha dobogott benne valami szívféle, ebben a pillanatban nyilván azt kérdezte meg. Aztán maga elé nézett, mintha meghánynávetné a dolgot, hogy megtalálja a legkielégítőbb megoldást. Nyilvánvalóan arra volt utasítása, hogy vigye magával a fiút. Nem volt képes arra, hogy gondolatait szemével vagy arcával kifejezze, mozdulataiból azonban világosan kitűnt az a szándék, hogy segíteni szeretne veszélybe jutott barátján, de ugyanakkor kényszerű beismerés is, hogy az adott esetben tehetetlen, vagy nem tud kiutat, találni amely mindkét félnek egyaránt megfelelné.

Most jó ideig a fiún nyugtatta tekintetét, mintha még egyszer megfontolná a döntést, nyom-e annyit a latba Macarío kérelme, mint a fiúnak már születésekor előre kiszabott sorsa.

Azután ismét Macarióra nézett, mély szánalommal és részvétellel. Végül megcsóválta a fejét, lassan, mint aki mélységesen szomorú, mert tehetetlenül áll egy kétségbeejtő helyzetben.

Felillantotta hústalan állkapcsát, és megszólalt, olyan hangon, mintha valaki vastag dongokkal dobolna egy deszkalapon : - Sajnálom, komám, a jelen esetben nem tudlak kihúzni

a csávából. Biztosíthatlak, ritkán voltam hivatásom gyakorlása közben szomorúbb, mint ma. Nem tehetek mást, el kell vinnem a fiút.

- Nem, ezt nem teheted, nem teheted! Hallod, nem viheted el a fiút! - üvöltött Macario végső kétségbeesésében. - Nem viheted el, nem teheted. Nem engedem!

A Csontos megint megcsóválta a fejét, de nem szólt többé.

Erre Macario elszántan megragadta a fiú ágát, és gyorsan megfordította, úgy, hogy társa a láb felőli végére került.

A Csontos azonban tüstént levegővé vált, és villámgyorsan újra a fiú fejénél jelent meg. Macario megint csak megfordította az ágyat, úgy, hogy a Csontos lábhoz került, de egy pillanatra ismét eltűnt, és egyszeriben ott állt az ágy fejénél. Macario őrjöngve pörgette a fiú ágát, mint valami kereket, de mindannyiszor, amint lélegzetvételnyi szünetet tartott, ott látta egykori lakomavendégét az ágy fejénél. Mire máris újakezdte az esztelen játékot, mert azt hitte, így elűtheti ellenfelét a zsákmánytól.

Az ágnak ez a szakadatlan forgatása, mellyel mindössze két másodpercet kényszerített ki az örökkévalóságtól, túlságosan kimerítette az idős embert. Azt remélte, hogy ezt a két másodpercet apránként sikerült húsz órára kinyújtani. Akkor talán meggyőzhetné az alkirályt a fia gyógyulásáról, elhagyhatná a fővárost, és megszökhet a szörnyű kivégzés elől.

De most már olyan fáradt volt, hogy egyetlenegyszer sem tudta többé megfordítani az ágyat.

Ösztönösen belenyúlt a nadrágja kicsi zsebébe, és felfedezte, hogy amíg ő a megvadult játékát űzte az ágygal, széttört a drága orvosság utolsó két csöppjét tartalmazó üvegfiola.

E veszteség jelentőségének felismerésévei egyidejűleg érezte, mint alszik ki benne az életosztón utolsó szikrája, mint ürül ki egész valója. Megzavarodva pillantott körül a szobában, úgy érezte, mintha lidérces álomból ébredne, amely az évek megszámlálhatatlan során, talán évszázadokon keresztül tartott. És rádöbbsent, hogy sorsa betelt, és hogy semmi értelme tovább küzdeni ellene.

És amint végigjáratta szemét a szobában, pillantása a gyermek arcán állapodott meg; és látta, hogy a fiú kiszenvedett.

Mint a kidöntött fa zuhant a földre, a végsőkig kimerülve.

És ott fektében meghallotta egykori lakomavendégének hangját, amely ezúttal szelíden csengett: - Még egyszer köszönöm neked, komám, a fél pulykát, amellyel annak idején olyan nagylelkűen megajándékoztál, mely lankadt erőmet, utálatos munkám további száz esztendejére meg újította. Exquisitus egy pulyka volt, ha érted ezt a szót. Hanem, hogy rátérjek most már jelenlegi helyzetedre, nézd, komám, nem áll hatalmamban megmentenem téged attól, hogy az egész nép szeme láttára karóba húzva megégessenek, mert ez nem tartozik a hatáskörömbe. De megmenthetlek attól, hogy elevenen égessenek, és hogy nyilvánosan meggyalázzanak. És ezt meg is teszem érted, régi barátságunk miatt, és mert mindig becsületes ember módjára viselkedtél velem szemben, és sohasem próbáltál megcsalni, vagy túljárni az eszemen. Királyi jutalmat kaptál, és királyi jutalomként becsülted is meg. Igazán derék ember módjára éltél. Hát minden jót, komám!

Macario kinyitotta a szemét, és amint hátranézett, látta, hogy egykori lakomavendége a fejénél áll.

Macario felesége nagyon aggódott a férjéért, aki estére nem tért haza. Másnap reggel összehívta a falu férfait, segítsenek megkeresni Macariót, akit talán valami baleset ért az erdő mélyén, és ezért nem tud segítség nélkül hazajönni.

Több órás keresés után végre ráakadtak ott, ahol legsűrűbb az erdő, olyan messze a falutól, hogy soha egyikük sem merészkedett be még odáig egyedül.

Macarió a földön ült, hátát kényelmesen egy hatalmas fatörzs odvának támasztotta, és halott volt. Arcán széles, jóleső mosoly ült.

Előtte a földön, asztalkendő gyanánt, kerített banánlevelek, rajtuk pedig egy fél pulyka tisztára rágott csontjai heverték.

Vele szemben, mintegy háromlábnyi távolságra, hasonlóképpen banánlevelek voltak kiterítve, rajtuk a pulyka másik felének rendkívüli módon letisztított csontjai olyan gonddal és olyan tetszetően összerakva, hogy ezt csak olyan valaki művelhette, aki ebédjét hatalmas étvágygal,

és rendkívüli elégedettséggel fogyasztotta el.

Mikor Macario felesége meglátta a két kis italom lerágott pulykacsontot, kövér könnycseppek buggyantak ki bánatos szeméből, és így szólt: - Jaj, de szeretném tudni, ki lehetett a vendége, hiszen csakis valami szép, előkelő és nagyon kedves vendég lehetett, különben nem ilyen boldogan, ilyen szerfölött boldogan halt volna meg Macario.

„Macario is the story of a poor man who has been hungry all his life. He suffers from a gnawing poverty which never quite kills, but also never quite permits any visible change or hope. Despite his acceptance of his colorless existence, he has a fantasy which becomes a tacit means of survival, nourishing him far more than does his meager daily diet.”

COMENTARIO AL CUENTO “MACARIO” DE B. TRAVEN

En este cuento. La acción se desarrolla mediante un narrador omnisciente. El hace descripción de su familia del protagonista que es muy hambrienta. Macario quiere un pavo para el solo... lo tiene pero lo lleva a un bosque donde se aparece el Diablo, Dios y la Muerte a pedirle que le convide de su pavo, mas solo le da a la muerte después vive experiencias extraordinarias pero luego todo pierde y muere por que la muerte lo traiciona.

Yo creo que si hubiera creído en el Diablo lo traicionaría, y si fuera Dios se lo hubiera agradecido con algo y, por creer en la muerte le dio el don de ser médico ya que el decidía que muriera la persona.

El autor escribió el cuento porque nunca hay que traicionar a alguien.

B.Traven (Ret Marut) a németországi proletárforradalmakban aktív anarchista-kommunista forradalmárról, megannyi úti kalandok átélőjéről, később a felforgató szépirodalom egyik alapfigurájáról, „modern Odüsszeuszról” (akinek az antik hőssel ellentétben soha nem volt igazán hazája, mert proletároknak ugyebár nemigen lehet...), országutak vándoráról magyarul leginkább R. Belouszov: „Amiről a könyvek nem beszélnek” (Gondolat kiadó, 1974) B. Traven: „Makrancos hölgy Mexikóban” kötetének utószavából illetve a Barikád Kollektíva által kiadott Martyn Everett: „A művészet mint fegyver” c. kiadványból tájékozódhatsz. Magyarul – főleg a Kádár-korszakban – szinte minden jelentős művét kiadták, antibolsevik megnyilatkozásait, a Bajor Tanácsköztársaságról írott naplóját azonban nem. Nem csoda.

Lásd : <https://libcom.org/library/in-freest-state-in-world-b-traven-ret-marut>

http://hu.wikipedia.org/wiki/B._Traven

http://epa.oszk.hu/00400/00458/00262/1931_02_5411.html

kapcsolat és honlapunk:

**gondolkodo.mypressonline.com / DE TE FABULA
NARRATUR**

e-mail: gondolkodo@citromail.com